

Lausunto sosiaali- ja terveyslautakunnalle 16.6.2021 Väestövastuun muutos, Suur-Espoonlahti

Vammaisneuvosto muistuttaa, että n. 15% kuntalaisista on vammaisia tai pitkäaikaissairaita. Tästä syystä **vammaisuus tulisi huomioida läpileikkaavasti** kehitettäessä palveluja, toimintatapoja, välineitä ja tiloja. Palvelujen pitää olla kaikille kuntalaisille. Tästä hyötyisivät kaikki. Tässä mallissa on unohdettu vammaiset ja pitkäaikaissairaat, jotka ovat palvelujen suurkuluttajia ja usein myös monisairaita.

Väestövastuun siirtyminen

Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että väestövastuu tarkoittaa myös vammaisia henkilöitä. Tämä edellyttää esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä varautumista erilaisten ihmisten tarpeisiin.

Palvelujen yhteydessä esim. hammashoidon osalta tulee huomioida, että saman käynnin aikana asiakkaan ei tarvitse siirtyä toiseen toimipisteeseen. Lisäksi tulee huomioida vammasta aiheutuvat erityistarpeet. Mikäli niihin ei voida vastata, tulee osoittaa muu toimiva hoitopaikka.

Kommentteja Geneeriseen Sote-malliin

Mallissa vammaisten palvelut jäivät edelleen hajalleen. Sote-keskustasoisen moniammatillisen tiimin tulisi kattaa kaikki keskeiset toimijat vammaisen henkilön palveluiden kokonaisuudessa. Nyt suunnitellut vammaispalvelut ja kuntoutuksen suunnittelu kaupunkitasoisena palveluna jäivät palveluketjusta ulkopuoliseksi. Myös apuvälinepalvelut karkaavat kauaksi, HUS:n hoidettavaksi.

Kaikissa palveluissa tarvitaan esteettömyyttä, saavutettavuutta ja selkeää osaamisen lisäämistä vammaisasioidissa. Esimerkiksi maahanmuuttajapalveluissa tai vanhuspalveluissa on osaamispuutetta vammaisasioidissa. Vammaisia on kaikissa ikäryhmissä vauvasta vaariin.

Geneerisen mallin ottaminen käyttöön edellyttää, että myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden tarpeet on mallissa tunnistettu ja ongelmat ratkaistu.

Vammaisneuvoston ehdotuksia

Vammaisille ja pitkäaikaissairaille tarvitaan pysyvä **omalääkäri ja sosiaalihuoltolain mukainen omatyöntekijä**. Lisäksi tarvitaan selkeitä järjestelmämuutoksia, jotta tarvittavat tiedot ovat helposti käytettävissä. Tietojen välittäminen aina uudestaan ja uudestaan on tehotonta ja johtaa usein merkittäviin tai vakaviin väärinkäsityksiin, pahimmillaan hengenvaaraan. Moniammatillinen tiimi, on toki tärkeä ja kannatettava, jos sitä laajennetaan omalääkärillä ja omatyöntekijällä.

Palvelujen **esteettömyys ja saavutettavuus** tulee varmistaa aina ennakolta, esimerkiksi vammaisneuvoston kokoaman käyttäjäedustajaraadin toimesta.

Vammaisneuvosto tarjoaa mielellään asiantuntemustaan toimivien Sote palvelujen kehittämiseen.

Espoossa 7.6.2021

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
Vammaisneuvoston puheenjohtaja

Jakelu: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Tiedoksi: Vammaisneuvosto